

CENTRUL DE ANALIZĂ ȘI INVESTIGAȚII
SOCIOLOGICE, POLITOLOGICE ȘI PSIHOLOGICE
CIVIS

Monitorizarea grilelor de program la principalele posturi de radio recepționate în Chișinău

(Radio Moldova - programul 1, Radio Moldova -
programul 2 (Luceafărul), Radio Nova, Radio d'Or,
Eldorado (Europa Plus), Radio Polidisc (Russkoe
Radio), Radio Unda Liberă)

Proiect finanțat de Fundația Soros Moldova

RAPORT

Ianuarie - Februarie 1998

CIVIS

OBIECTUL

Grilele de program ale posturilor de radio
Moldova - *programul 1*, Moldova - *programul 2*
(*Luceaf=rul*), Radio Nova, Radio d'Or, Eldorado
(*Europa Plus*), Radio Polidisc (*Russkoe Radio*), Radio
Unda Liber=

PERIOADA: 26 IANUARIE - 1 FEBRUARIE 1998

ECHIPA

Responsabili pentru monitorizarea posturilor de radio:

Sergiu Crudu	Facultatea de {tiin\e Politice [i
Aurel Alexa	Rela\ii Interna\ionale
Ilie Dorogoi	Facultatea de {tiin\e Politice [i
Mariana	Rela\ii Interna\ionale
Ma[cau\an	Facultatea de {tiin\e Politice [i
Natalia Luchian	Rela\ii Interna\ionale
Oleg Cre\u	Laboratorul de Sociologie din cadrul
Maria S`rbu	programului HESP
	Laboratorul de Sociologie din cadrul
	programului HESP
	Facultatea de Istorie
	Biblioteca Na\ional=

COORDONATOR **Eduard Mihailov**

CUPRINS

I.	Introducere.....	5
II.	Caracteristici esen\iale.....	6
III.	Concluzii.....	8
IV.	Recomand=ri.....	9
V.	Rezultatele]n detalii.....	10
	1. Grilele de program.....	11
	1.1.Muzica.....	14
	1.2.Comentariile.....	15
	1.3.Publicitatea.....	16
	1.4.{tirile.....	18
	1.5.Alte emisiuni.....	19
	2. Limbile]n care au fost difuzate emisiunile.....	20

I. Introducere

Premisele cercetării:

Posturile de radio sunt instituții de bază ale pieței informaționale - în general - și ale pieței audiovizuale - în particular. La fel ca și televiziunea, radioul are o mare importanță în procesul de consolidare a mentalității, comportamentului și culturii unei societăți. De aceea, activitatea acestor instituții este coordonată de stat.

Pe parcursul ultimilor ani, în orașul Chișinău au apărut un număr de posturi de radio private, care au făcut astfel, încăt accesul la informație să se realizeze într-o configurație instituțional pluralistă. Totodată, aceste posturi au însemnat apariția unui nou element în viața culturală a capitalei. Mai mult ca atât, în oricare stat, astfel de instituții joacă un rol important în ilustrarea și promovarea culturii naționale. Fiecare din aceste posturi a primit de la Consiliul Coordonator al Audiovizualului licență de emisie, prin care se angajează să difuzeze emisiuni în limba română, în proporție de cel puțin 30 la sută.

Respectarea acestor angajamente a constituit motivul de bază a prezentei investigații.

Operația de monitorizare care face obiectul prezentului raport vizează

grilele de program în limbile în care au fost difuzate emisiunile transmise de Radio Moldova - programul 1, Radio Moldova - programul 2 (Luceafărul), Radio Nova, Radio d'Or, Eldoradio (Europa Plus), Radio Polidisc (Russkoe Radio), Radio Unda Liberă în intervalul orar 24 de ore din 24, din săptămâna 26 ianuarie - 1 februarie 1998.

II. Caracteristici esențiale

A. Grila de programe

Rezultatele monitorizării relevă faptul că, la posturile publice (*Radio Moldova* și *Luceafărul*), categoriile de emisiuni sunt cu mult mai diverse. La posturile de radio private, cea mai mare parte din programul de emisie o constituie muzica.

1. Muzica

Pe parcursul a 24 de ore, cea mai multă muzică a fost difuzată de radio *d'Or* (91%). Cea mai puțin - de *Radio Moldova* (36%). Totodată, cea mai multă muzică produsă în limba română este emisă de posturile publice: *radio Moldova* - 22% și *Luceafărul* - 17%. Dintre posturile de radio private, cea mai multă muzică pe versuri în limba română este difuzată de radio *d'Or* (1,09%)

Postul de radio *Polidisc (Russkoe Radio)* emite muzică pe texte în limba rusă pe parcursul a 45% din 24 de ore.

2. Comentariile

Cele mai multe comentarii au fost înregistrate la posturile: *Radio Moldova* (13% - aproape toate în limba română) și *Polidisc (Russkoe Radio)* (8% - dintre care $\frac{3}{4}$ în limba rusă). Spre deosebire de alte posturi, la *Radio Nova* și *radio Luceafărul* comentariile se fac exclusiv în limba română.

3. Publicitatea

Cea mai multă publicitate, inclusiv autoreclame, au emis posturile de radio *Polidisc (Russkoe Radio)* - 9% - și *Eldoradio (Europa Plus)* - 5% din 24 de ore. Din aceasta,

la *Polidisc (Russkoe Radio)* reclama comercială (comandat de agenții din Moldova) a constituit 2,81% sau 40 de minute [și 30 de secunde, în medie, pe zi; la *Eldoradio (Europa Plus)* - 3% sau 43 de minute [și 12 secunde. Aceste posturi de radio emit cea mai multă reclamă comandată de agenții economici din Moldova. Totodată, posturile de radio menționate mai sus sunt unicele care retransmit reclama din Rusia: *Polidisc (Russkoe Radio)* - 3,17% [și *Eldoradio (Europa Plus)* - 0,38%.

4. Titurile

Cele mai multe tituri, în decurs de 24 de ore, au fost emise de: *Radio Moldova* - 17%, *Unda Liberă* - 10% [și *Luceafărul* - 8% din 24 de ore.

Radio Moldova a emis tituri atât în limba română (12%), cât și în limba rusă (5%). *Unda Liberă* a difuzat numai în limba română; totodată, $\frac{3}{4}$ (7,6%) din totalul de tituri emise (10%) au fost preluate de la posturile de radio *B.B.C.* [și *Vocea Americii*. Postul de radio *Luceafărul* a emis atât în limba română (6%), cât și în alte limbi (2%), tituri emise de departamentul Radio Moldova Internațional.

Posturile de radio *Polidisc (Russkoe Radio)* [și *Eldoradio (Europa Plus)* au retransmis titurile posturilor din Rusia pe parcursul a 3,33% (48 min.) [și, respectiv, 0,88% (12 min) din 24 de ore.

5. Alte emisiuni

Categoria "Alte emisiuni", la posturile particulare a beneficiat de maximum 6% din 24 de ore.

La posturile de radio *Moldova* [și *Luceafărul*, aceste emisiuni au fost difuzate pe parcursul a 29% [și, respectiv, 21% din 24 de ore.

B. Limbile în care au fost difuzate emisiunile

În funcție de limbile în care sunt emisiunile, posturile de radio pot fi împărțite în trei categorii:

a) prevalează = limba română: radio *Moldova* [și *Luceafărul*]: 78% [și, respectiv, 64% din durata programului]

b) prevalează = limba rusă: radio *Polidisc* (*Russkoe Radio*) (67%)

c) prevalează = alte limbi: *Radio Nova* (87%), *Radio d'Or* (87%), radio *Unda Liberă* (82%), *Eldorado* (*Europa Plus*) (72%)

La posturile din categoriile "b" [și "c"] s-a emis [și în limba română, în următoarele proporții: la *Unda Liberă* - 14%, la *Radio Nova* - 10%, la *Radio d'Or* - 7%, la radio *Polidisc* (*Russkoe Radio*) - 4%, la *Eldorado* (*Europa Plus*) - 1%.

La postul de radio *Polidisc* (*Russkoe Radio*), în intervalul 0:00 - 24:00 s-a emis în limba rusă în proporție de 67 la sută, iar în intervalul 6:00 - 24:00 - în proporție de 88 la sută. În intervalul 6:00 - 24:00 *Radio Polidisc* (*Russkoe Radio*) emite în limba rusă cu 10% mai mult decât *Radio Moldova* în limba română (78%).

III. Concluzii

Cercetarea de monitorizare încearcă să stabilească măsura în care posturile de radio promovează atât cultura națională, cât și alte culturi.

În urma cercetării de monitorizare, s-au tras următoarele concluzii de bază:

1. Spre deosebire de posturile de radio private, la posturile publice (*Radio Moldova* [și *Luceafărul*]), categoriile de emisiuni sunt cu mult mai diversificate. Totodată, doar la aceste posturi de radio s-a emis în limba română în proporții semnificative: 78% din durata programului - la *Radio Moldova* [și 64% - la *Radio Luceafărul*.
2. Prin faptul că emit în limba română pe o durată mai mică de 20%, iar în alte limbi - mai mare de 80%, cinci din cele șapte posturi de radio monitorizate (*Radio Nova*, *Radio d'Or*, *Unda Liberă*, *Eldorado* (*Europa Plus*), *Polidisc* (*Russkoe Radio*)) manifestă o atitudine cosmopolită [și, implicit, care neglijează valorile culturale autohtone.

3. Pe frecvența postului de radio Polidisc, care retransmite postul *Russkoe Radio*, se promovează în mentalitatea locuitorilor capitalei realizările statului rus pe parcursul a 88% din durata de emisie, audiența cuprinsă în perioada 6:00 - 24:00, iar emisiunile în limba de stat sunt difuzate pe o durată de 4%, adică de douăzeci și două ori mai mică. Managerii acestui post de radio manifestă intoleranță față de limba și tradițiile autohtone, propagă exclusiv cultura și tradițiile națiunii ruse, aceasta fiind o caracteristică comună.
4. Posturile de radio care emit cel mai mult în limba rusă (*Polidisc (Russkoe Radio)* - 67% și *Eldoradio (Europa Plus)* - 27% din 24 de ore) beneficiază de cele mai multe comenzi de publicitate comercială din partea agenților economici din Moldova. Probabil, agenții economici consideră că aceste posturi de radio se bucură de o audiență mai largă deoarece promovează o limbă de largă circulație în capitală. Acest fapt determină agravarea stării economice a celorlalte posturi de radio.
5. În lipsa unei legi care să oblige posturile de radio să emită în limba română pe parcursul a cel puțin o anumită parte din durata programului, are de suferit rolul instituțiilor audiovizuale în procesul de consolidare a statului Republicii Moldova.

IV. Recomandări

- Managerii posturilor de radio ar trebui să respecte grila de programe și limba în care se difuzează emisiunile conform licenței de emisie, iar audiența și comenzile publicitare să le obțină prin sporirea calității emisiunilor.
- Organele puterii nu ar trebui să permită ca programele să se bazeze, în principal, pe retransmiterea unor posturi străine, iar elementul autohton să fie reprezentat, în general, de spoturi publicitare. În calitatea emisiunilor posturilor retransmise se investește cu mult mai mult decât ar putea să permită oricare post de radio autohton. Agenții economici din Moldova comandă mai mult reclame posturilor de radio care difuzează emisiuni de bună calitate - celor străine, iar posturile de radio din

Ar, din cauza stării economice, nu au posibilitatea de a se dezvolta.

- În activitatea sa, Consiliul Coordonator al Audiovizualului ar trebui să fie mai insistent în atenționarea organelor de răspundere și a opiniei publice în problema nerespectării angajamentelor luate de către instituțiile pe care le coordonează.
- Pentru a facilita activitatea Consiliului Coordonator al Audiovizualului și a-i da posibilitatea de a sancționa instituțiile care nu își respectă obligațiunile asumate, Parlamentul Republicii Moldova ar trebui să adopte o lege care ar reglementa activitatea tuturor instituțiilor audiovizuale, inclusiv a posturilor de radio private.
- Deoarece emisiunile posturilor de radio care nu își respectă angajamentele luate prin licența de emisie sunt ascultate, în primul rând, de locuitorii municipiului Chișinău, Departamentul Cultură al orașului ar trebui să ceară adoptarea unei Hotărâri de către Primărie, prin care să se normalizeze actuala situație, până la adoptarea unei legi de către Parlament în această privință.

V.

Rezultatele în
detalii

1. Grilele de programe

Tabelul 1. Grilele de program (0:00/24:00)

Durate (%)

Postul de radio	Muzic=	Comentari i	Publicitate / autoreclam=	{tiri	Alte emisiuni	Pauz=
Radio Moldova	35,76	13,05	1,20	16,83	29,00	4,16
Luceaf=rul	42,70	3,06	0,19	7,86	21,19	25,00
Radio Nova	87,37	2,92	1,66	2,90	5,15	-
Polidisc (Russkoe Radio)	74,25	8,25	7,09	5,32	5,09	-
Eldoradio (Europa Plus)	89,45	3,96	4,15	2,04	0,40	-
Radio d'Or	90,97	2,80	1,02	2,01	3,20	-
Unda Liber=	84,43	3,11	0,98	10,21	1,27	-

Tabelul 1.1. Grilele de program (6:00/24:00)

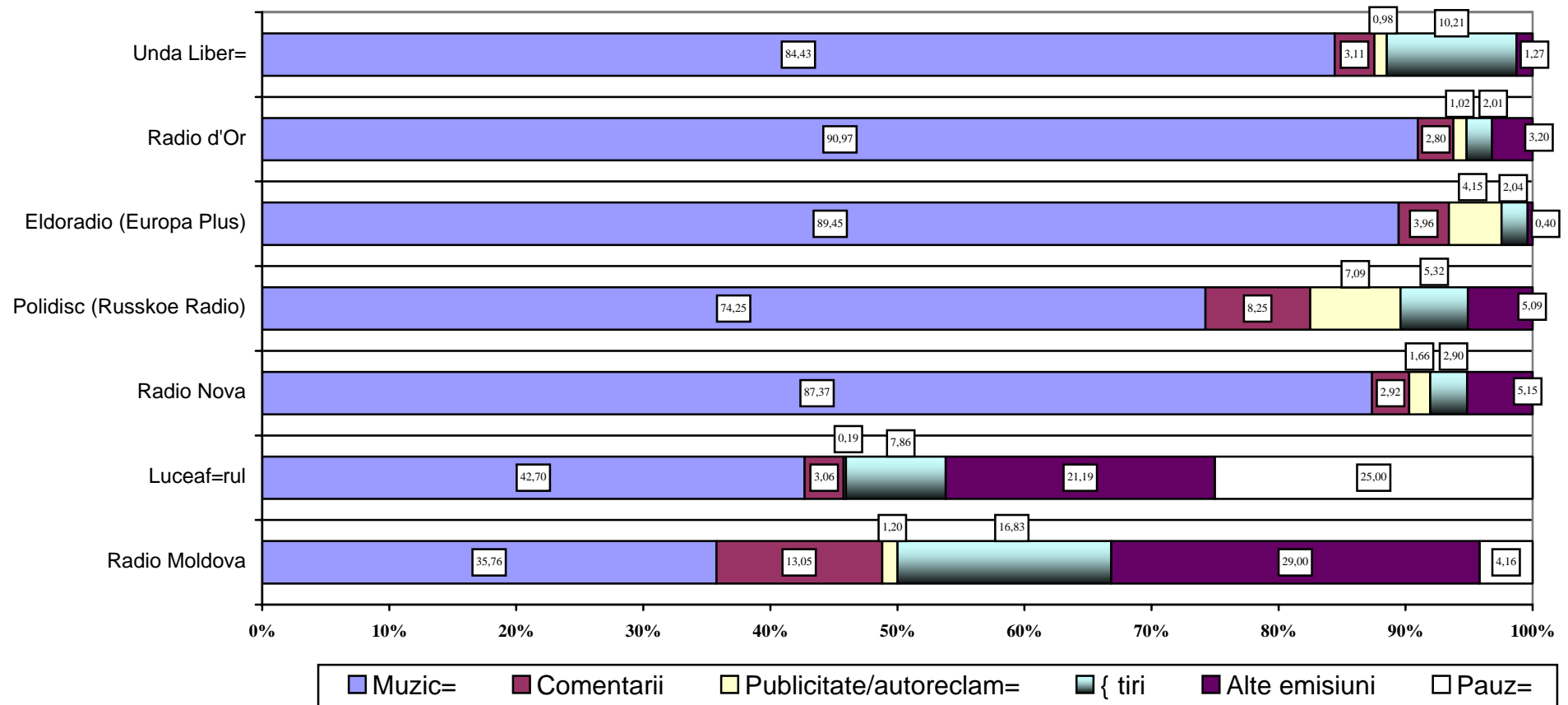
Durate (%)

Postul de radio	Muzic=	Comentar	Publicitate/ Autoreclam=	{tiri	Alte
-----------------	--------	----------	-----------------------------	-------	------

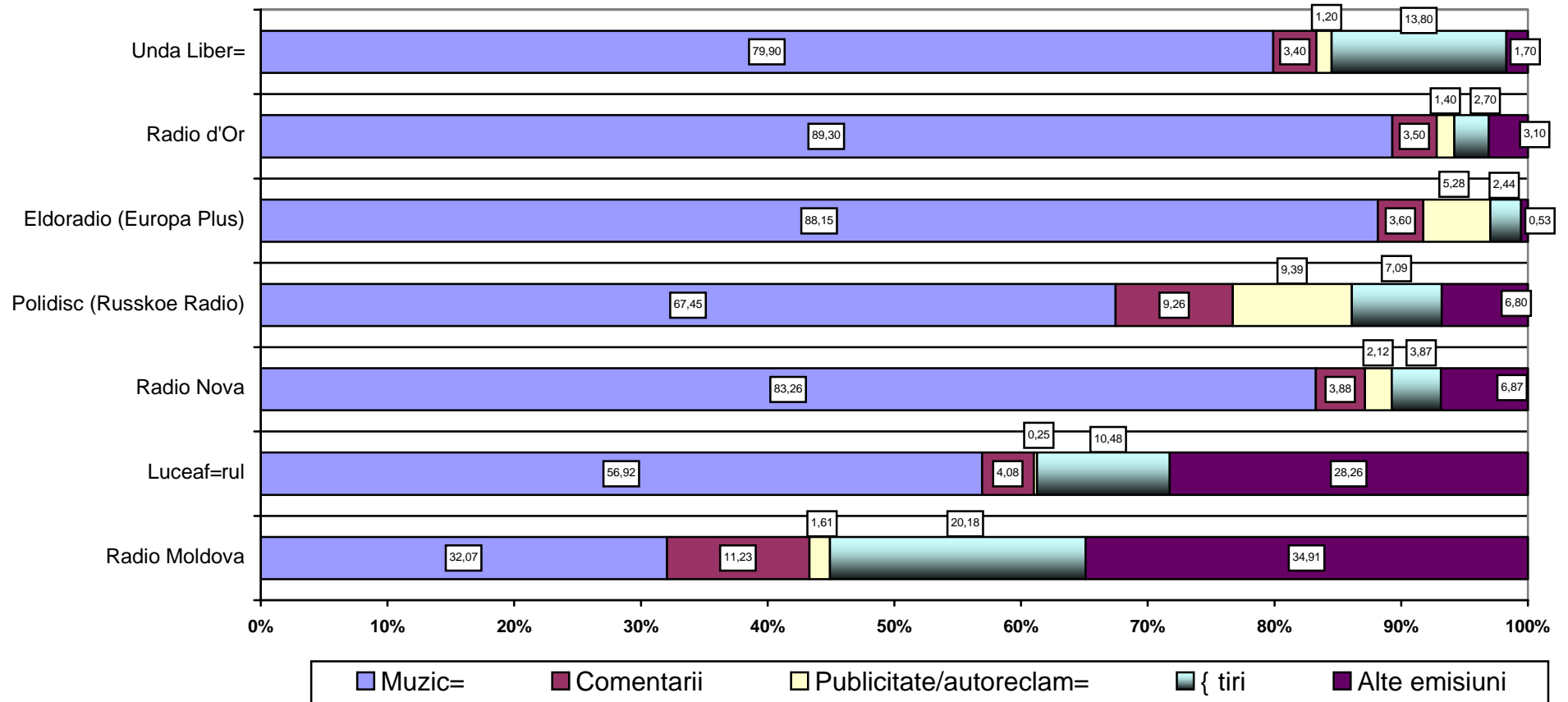
		ii	Autoreclam=		emisiuni
Radio Moldova	32,07	11,23	1,61	20,18	34,91
Luceaf=rul	56,92	4,08	0,25	10,48	28,26
Radio Nova	83,26	3,88	2,12	3,87	6,87
Polidisc (Russkoe Radio)	67,45	9,26	9,39	7,09	6,80
Eldoradio (Europa Plus)	88,15	3,60	5,28	2,44	0,53
Radio d'Or	89,30	3,50	1,40	2,70	3,10
Unda Liber=	79,90	3,40	1,20	13,80	1,70

Graficul 1. Grilele de program (0:00/24:00)

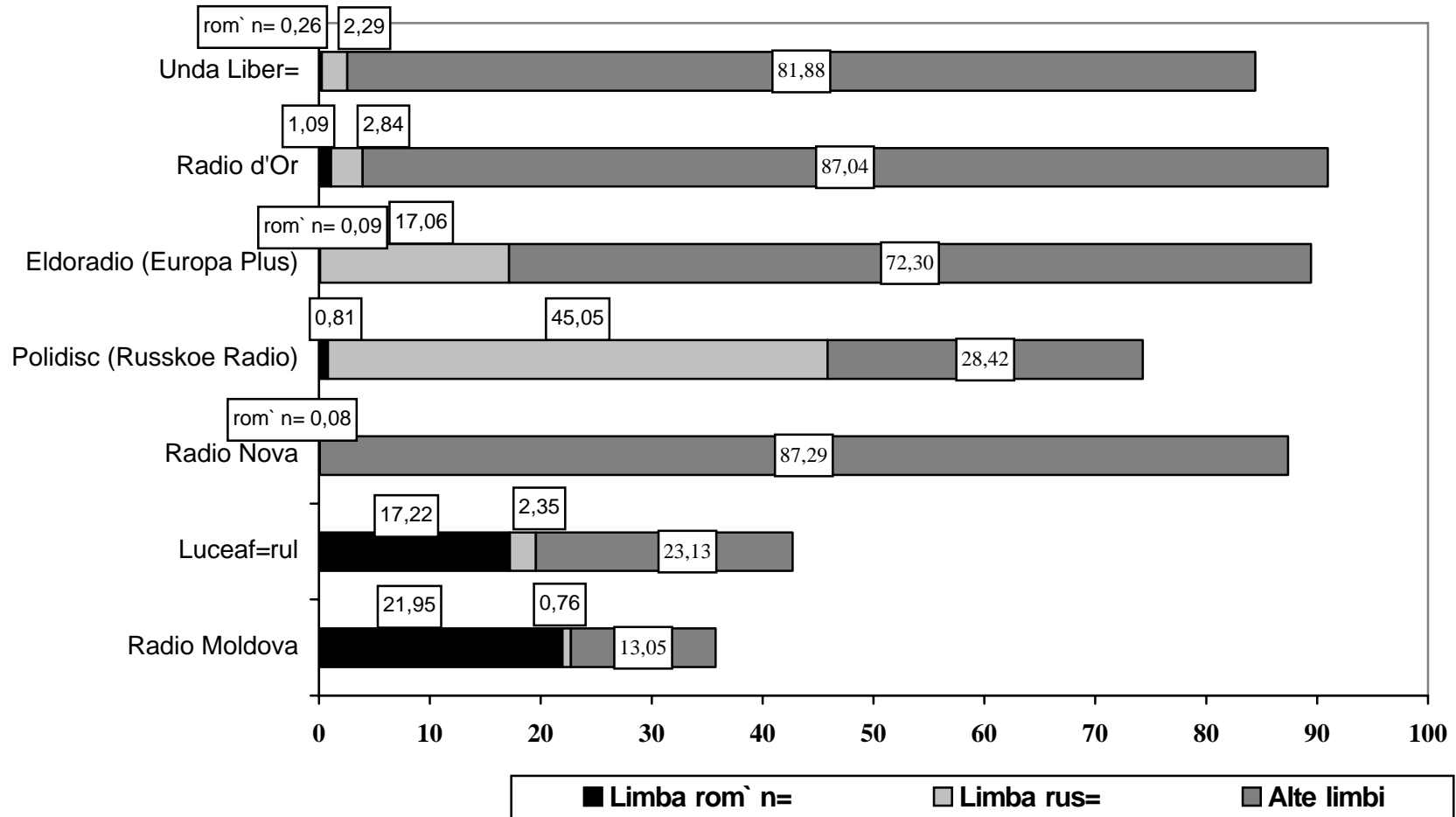
Durate (%)

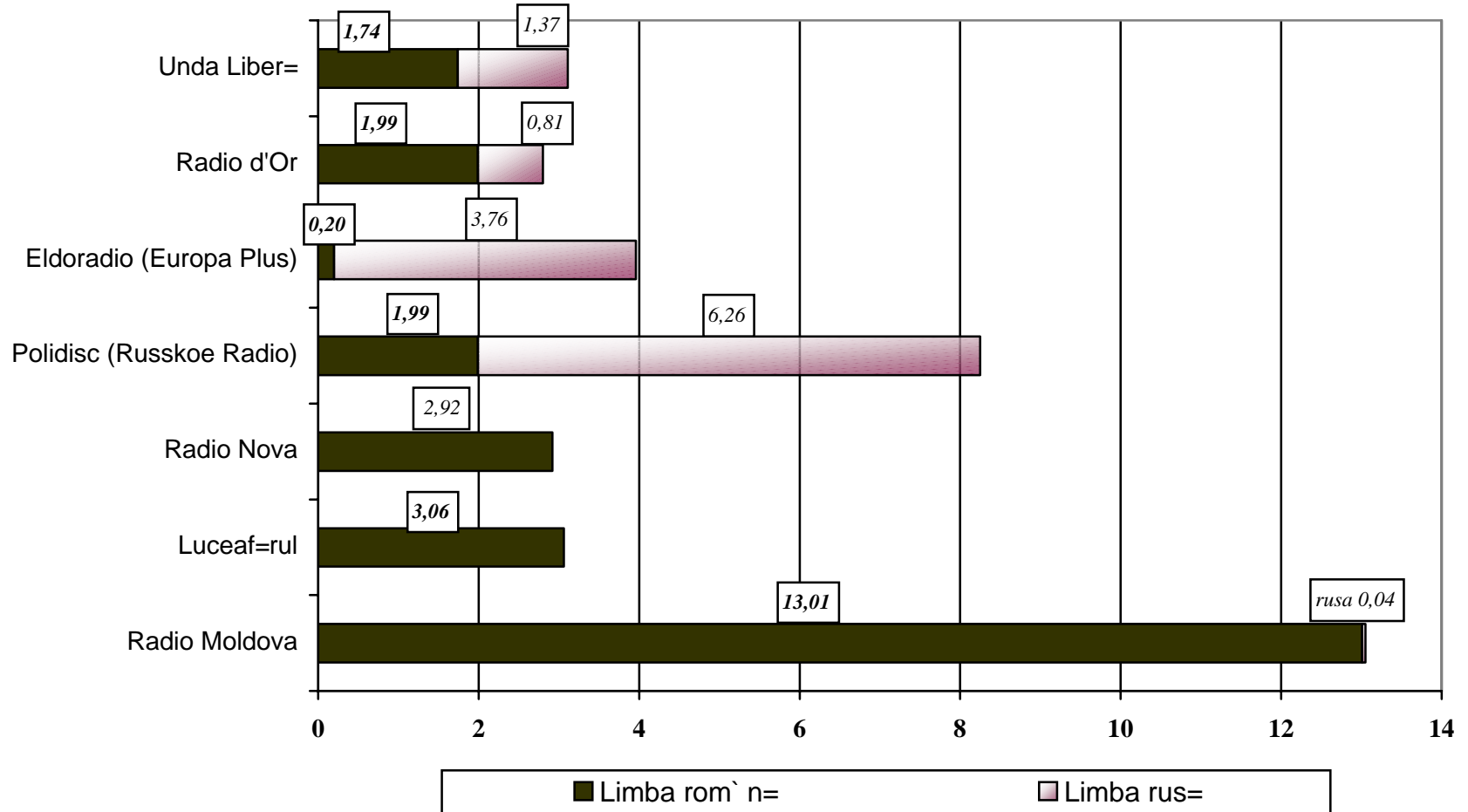
Graficul 1.1. Grilele de program (6:00/24:00)
Durate (%)

1.1. Muzica. Limbile în care a fost emis= (0:00/24:00)
Durate (%)

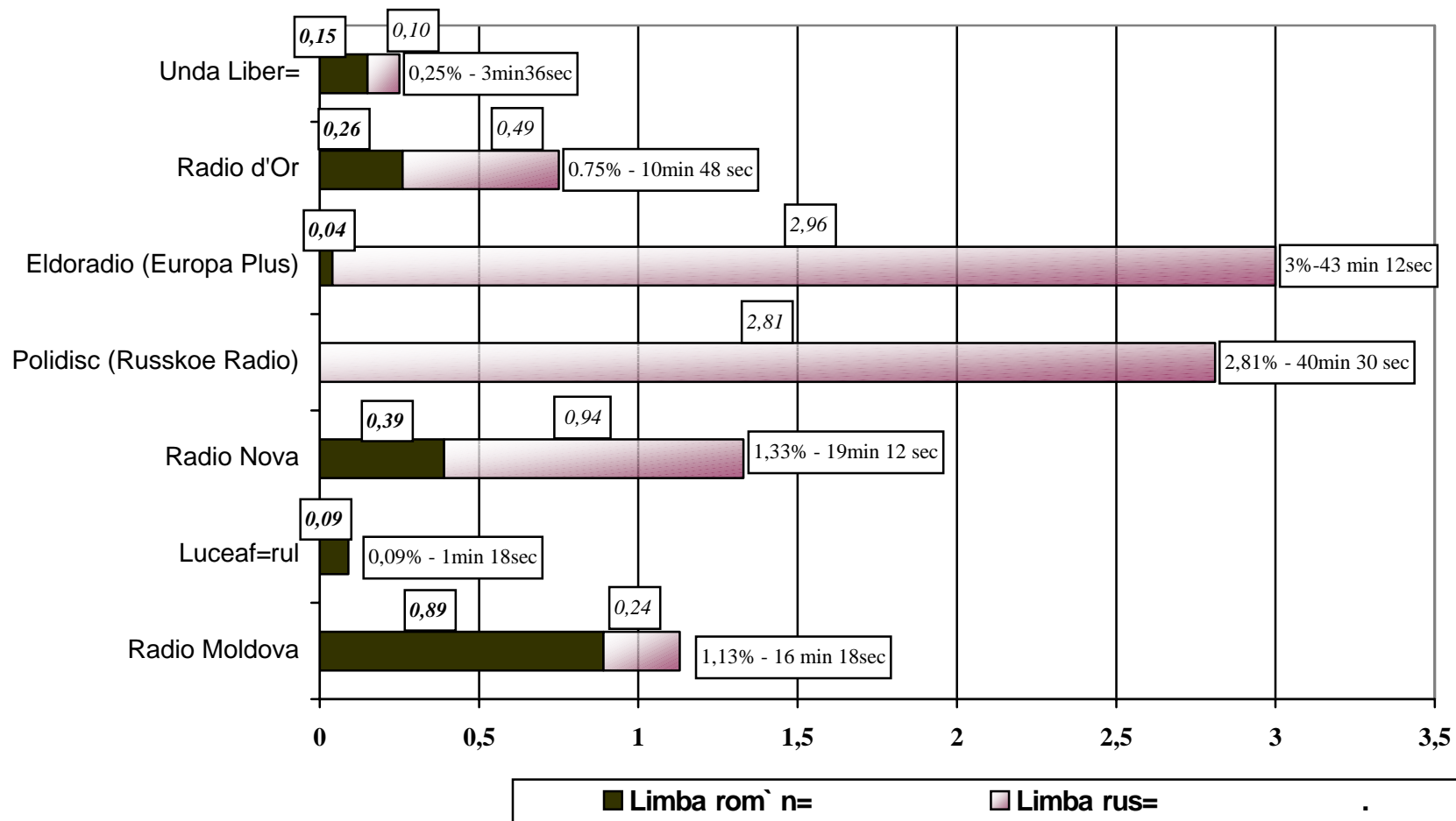

1.2. Comentariile. Limbile în care au fost emise (0:00/24:00)
Durate (%)

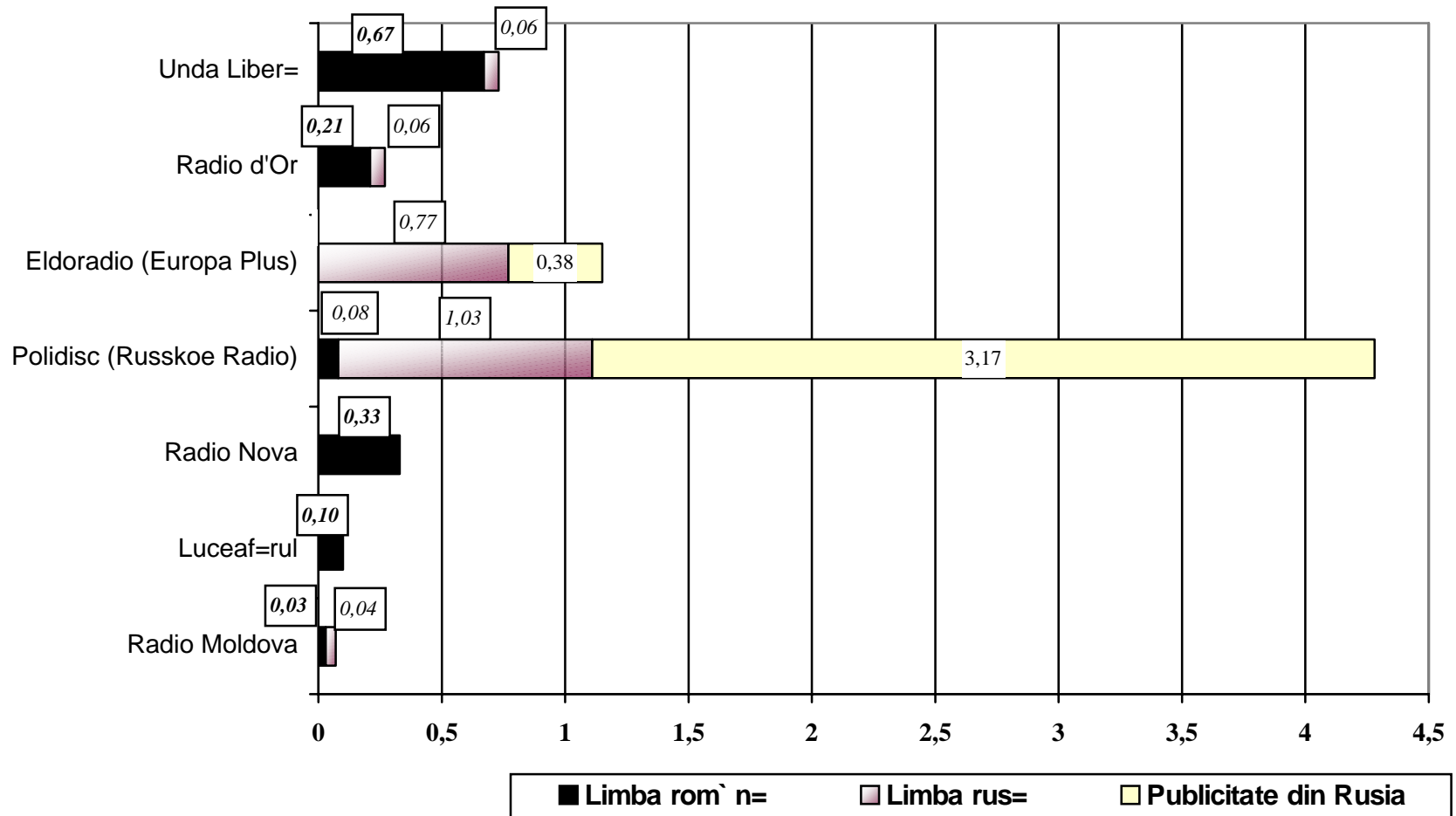
1.3. Publicitatea

Graficul 1.3. Publicitatea comercială (din Moldova) în limbile în care a fost emisă (0:00/24:00)

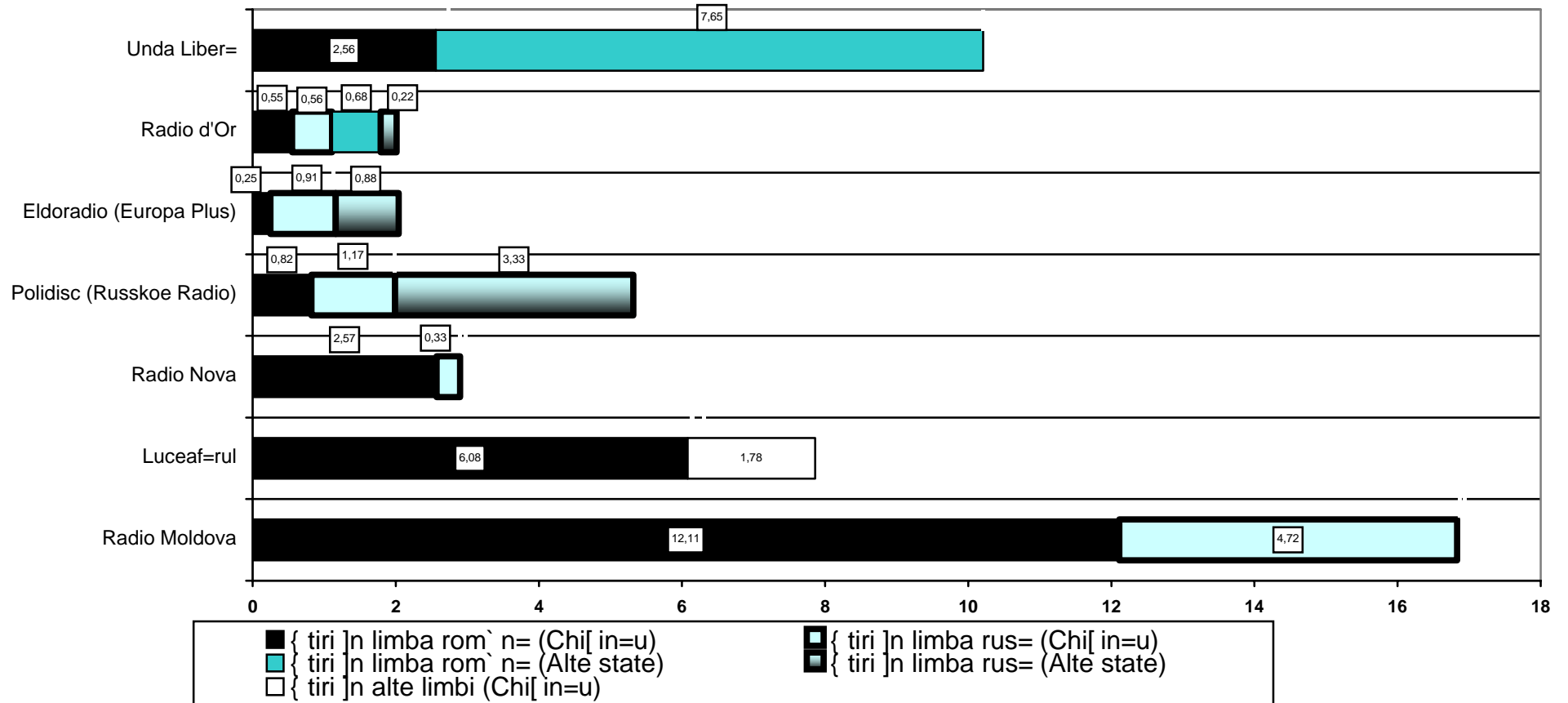

Durate (%)

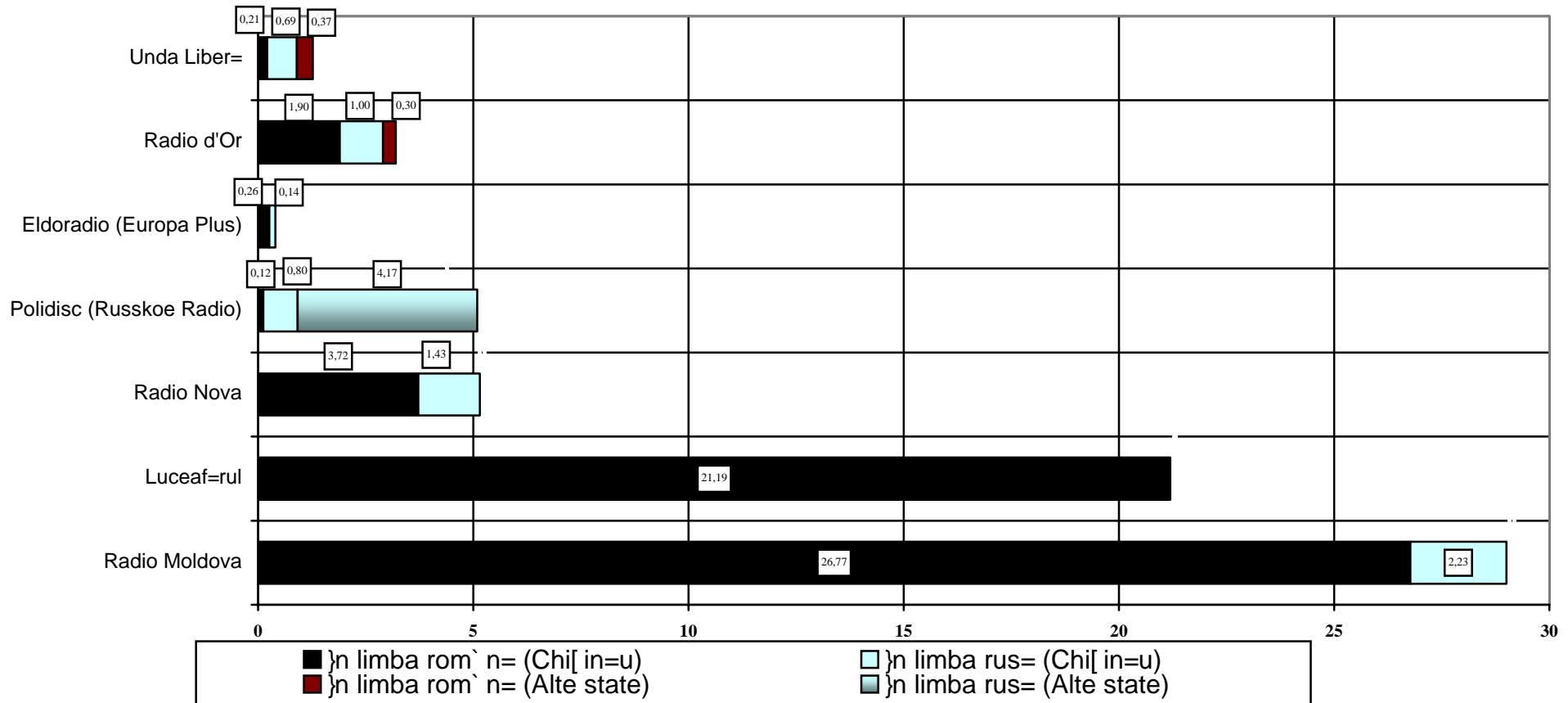
Graficul 1.3.1 Autoreclama [i limbile]n care a fost difuzat=. Publicitatea din Rusia (0:00/24:00)

1.4. Durata (%)
 {tirile. Limbile în care au fost emise (0:00/24:00)
 Durata (%)

1.5. Alte emisiuni. Limbile în care au fost difuzate (0:00/24:00)
Durate (%)

2. Limbile în care au fost difuzate emisiunile
 Tabelul 2. Limbile în care au fost concepute
 grilele de program (0:00/24:00)

Durate (%)

Postul de radio	Limba română	Limba rusă	Alte limbi	Pauze
Radio Moldova	74,76	8,03	13,05	4,16
Luceafărul	47,74	2,35	24,91	25,00
Radio Nova	10,08	2,70	87,22	-
Polidisc (Russkoe Radio)	3,82	67,38	28,8	-
Eldoradio (Europa Plus)	0,84	26,89	72,27	-
Radio d'Or	6,98	5,98	87,04	-
Unda Liberă	13,61	4,51	81,88	-

Tabelul 2.1. Limbile în care au fost concepute grilele de program

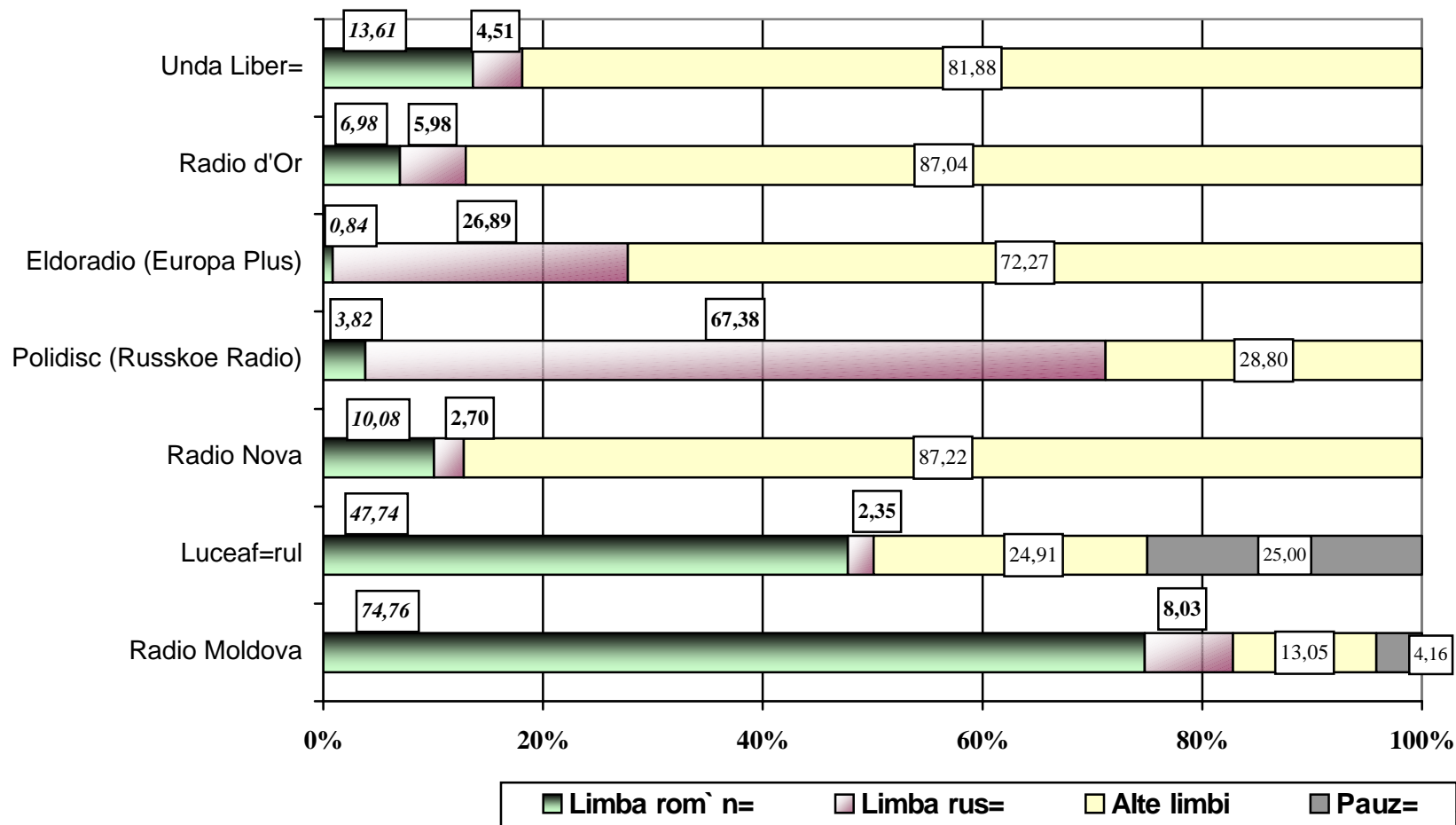
Durate (%)

Postul de radio	Limba română	Limba rusă	Alte limbi
Radio Moldova	78,39	10,51	11,10
Luceafărul	63,65	3,13	33,22
Radio Nova	13,23	3,61	83,16
Polidisc (Russkoe Radio)	3,59	87,50	8,91

În grila de programe cuprinzând emisiunile în limba rusă, la postul de radio Polidisc (Russkoe Radio) în intervalul 0:00 - 24:00, a fost în proporție de 67,38 la sută, atunci, în intervalul 6:00 - 24:00, în limba rusă s-a emis în proporție de 87,50 la sută.

Eldorado (Europa Plus)	1,12	27,59	71,29
Radio d'Or	7,80	7,50	84,7
Unda Liberă	17,90	5,10	77,00

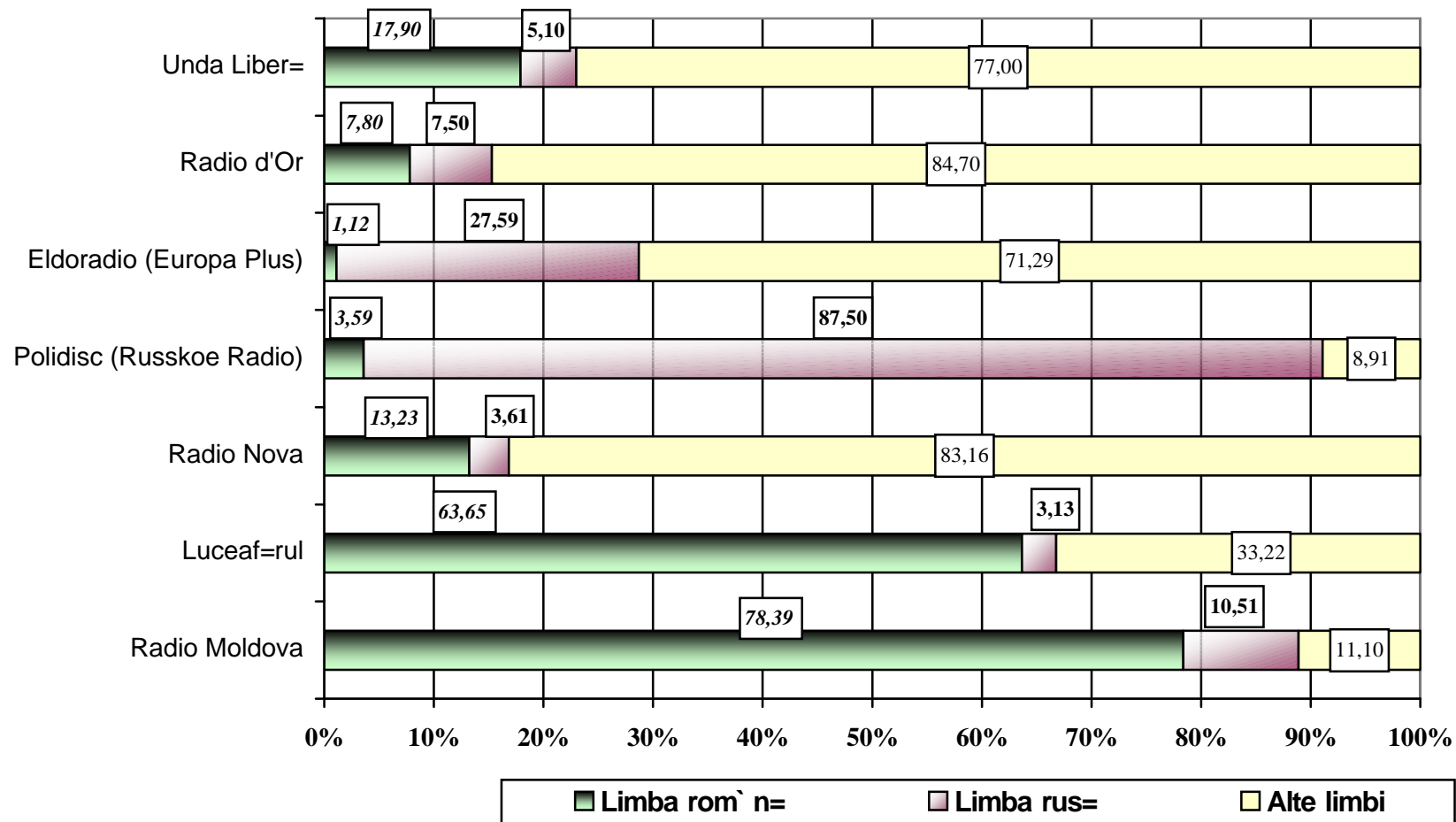
Graficul 2. Limbile în care au fost concepute grilele de program (0:00/24:00)

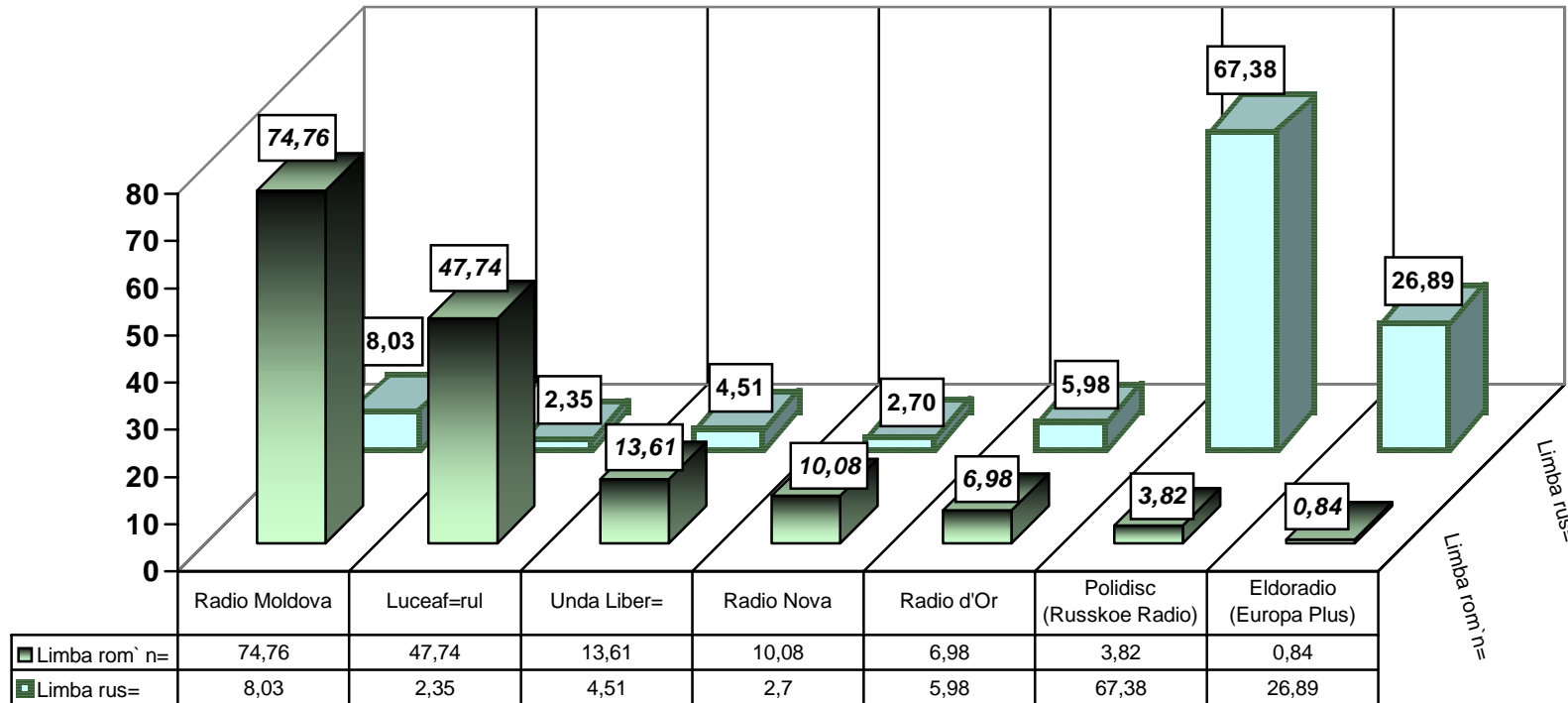
Durate (%)

Graficul 2.1. Limbile în care au fost concepute grilele de program (6:00/24:00)

Durate (%)

Graficul 2.3. Limbile române și ruse, în cadrul grilelor de program (0:00/24:00)

Durate (%)